

Mil Ocells de Paper. Resiliència de l'Art Popular contra la Guerra¹.

Robert Long

Espai de producció i difusió cultural a Riudebitlles

14 de gener de 2022

La historia

El llibre *Mil Ocells de Paper* de Takayuki Ishii² explica la historia de una nena japonesa, la Sadako Sasaki, que només tenia dos anys quan els Estats Units van llançar sobre Hiroshima i Nagasaki dues bombes atòmiques que van causar la mort immediata d'unes 150.000 persones. Era al final de la Segona Guerra Mundial, els dies 6 i 9 d'agost de 1945. Just fa 76 anys.

Tot i que avions nord-americans havien llançat prèviament pamflets advertint als civils de bombardejos aeris en altres 12 ciutats de Japó, els residents d'Hiroshima mai van ser advertits d'un atac nuclear.

Mentre l'avió americà s'allunyava a tota velocitat de la ciutat, el capità va comentar: "Déu meu! Què hem fet!"

L'explosió es va sentir a més de 60 km de distància. Va generar una onada de calor de més de 4.000 ° C, núvols de runa i de metralla cremant, ràfegues de vent de més de 1.500 km hora que van produir incendis que durant tres dies van devorar la ciutat. Dos terços dels edificis de la ciutat, uns 60.000 van quedar destrossats.

La mare de la Sadako la va trobar amb el seu germà sota la runa, miraculosament il·lesos o això semblava ... Va aixecar la vista i va contemplar una terra erma irreconeixible; un núvol en forma de bolet que s'estenia pel cel. Buscant refugi, va guiar la família, avançant a contratemps, pas a pas, a través de runes en flames. Entre cadàvers mutilats, gent amb la pell arrencada. Crits desesperats de dolor per tot arreu. Pudor de la mort. De sobte, va començar a caure una pluja de color negre plena de brutícia, una espantosa pols contaminada de la radiació nuclear. En un agut estat de xoc, la família va esperar hores abans de ser atesa.

¹ És un honor editar aquesta notícia de la ma del mateix Robert Long j L'esdeveniment que explica és un magnífic exemple de tants altres que es produeixen arreu del mon per recordar veritables catàstrofes causants de milers de morts i, que en aquest cas, van suposar a més a més obrir la porta a la adversitat de la contaminació i els desastres radioactius. També al mateix temps és un magnífic exemple d'acte de resiliència de la ma de l'art popular.

² ISHII, Takayuki. 2020. Mil pájaros de papel. La història de Sadako Sasaki. Barcelona, Nube de Tinta, 142 pàgs. Edició original en anglès 1997.

La Sadako va sobreviure l'impacte de la bomba d'Hiroshima, però 10 anys més tard va morir de leucèmia pels efectes de la radiació. Mentre era a l'hospital, va començar a construir mil ocells de paper, com mil pregaries, amb l'esperança que els déus la curarien. Segons una llegenda japonesa la grua representa salut i llarga vida.

La història de la Sadako va acabar impulsant la construcció d'una memorial al Parc de la Pau d'Hiroshima, en el seu honor i en el de tots els nens i nenes víctimes dels bombardeigs.

Al seu peu hi resa aquesta inscripció: "Aquest és el nostre plor. Aquesta és la nostra pregaria. Pau al món."

La instal·lació

Sóc de San Francisco, una ciutat que mira cap a Àsia, cap a Japó. I on les dates dels dies 6 i 9 d'agost encara son infames. Les meves fantasies d'infantesa estaven plenes d'infernals termonuclears. De petit, a l'escola primària sovint ens entrenaven per la fi del món. Cada dues setmanes, quan sonava una alarma especial, una sirena penetrant, ens amagaven sota els nostres escriptoris, romanent ajupits i immòbils amb els braços ben embolcallats al voltant del cap... Jo vaig créixer connectat amb el moviment mundial antinuclear

Quan a la primavera del 2021 la meva companya, la Rosa Casanovas, i jo vam llegir l'història de la Sadako vam idear i iniciar aquest projecte per retre-li un homenatge en el nostre poble, a Cal Xerta, un antic molí paperer reformat i convertit en espai cultural.

La història de Riudebitlles va indissolublement lligada al paper des de fa més de cinc segles. I el projecte de Cal Xerta - *Espai de producció i difusió cultural* (del qual formen part) neix per fer que la creativitat, la innovació i la cultura contribueixin a cohesionar el poble, amb la participació, la convivència i el desenvolupament de la ciutadania.

Així que vam convocar a nens i nenes, joves, adults i gent gran del poble i d'arreu a confeccionar mil ocells de paper abans del 6 d'agost, per a construir un gran mòbil al antic assecador de paper de Cal Xerta, ara convertit en mirador, fent servir l' *origami*, una tècnica japonesa de papiroflèxia (a que la Rosa és aficionada). Vam explicar l'història de la Sadako y vam incloure enllaços a tutorials per ensenyar com fer ocells de paper. Hi ha moltes maneres, algunes més fàcils i altres de difícils. Un artista del col·lectiu Riudebitlles, Territori d'Art, el Miguel Sabaté, va crear el cartell. Amb la participació d'escoles, clubs esportius, casals, biblioteques, i moltes altres³. Més les

³ Agraïm la col·laboració de totes i tots que ens van ajudar. I molt especialment a: Miquel Sabaté, David Ribas, Magda Aliana, Ione Beobide, Marta Alarcón, David Long, Projecte Cal Xerta, Ajuntament de Sant Pere de Riudebitlles, Escoles Velles, RTd'A, MicroTroupe, Club Patí Riudebitlles, Escola Estel, Zig Zag, Ferreria Marimon, Grup de memòria del servei de Dinamització, Escola Sant Jeroni, La Creu Roja, Ggrups d'Exit Escolar i Aula d'Estudi de joves, Ajuntament de Torrelavit, La Fura, El Cargol, Televisió de Vilafranca, Biblioteca Municipal M. Àngels Torrents, Biblioteca Municipal Joan Sardà i Lloret, Casal de la Gent Gran de Torrelavit, Servei de Cultura de Sant Sadurní de Noia, I a totes les persones que de forma anònima han participat en aquest projecte.

persones que de forma anònima i personal, ens van portar volant més ocells. Més de mil tots plegats.

Un petit equip humà vam passar moltes hores enfilant el ocells en llargues tires per després encordar-les al sostre del mirador de l'antic moli de paper. Va ser com una meditació, pensant en quantes dits (de persones de 4 a 84 anys) havien confeccionat amb afecte tots aquells ocellets. L'artista David Ribas va supervisar el disseny. La instal·lació va ésser-hi del 6 d'agost al 12 de desembre... i van passar dotzenes de persones de totes les edats a visitar-la, moltes de les quals havia participat en crear-la.

A la instal·lació vam deixar un llibre per a que la gent hi pogués escriure els seus comentaris, els quals evidencien l'èxit de la nostra proposta: fomentar la transmissió dels valors de la pau, la solidaritat i el pensament crític. A continuació poso alguns d'aquests comentaris:

“Un gran projecte, un record d'esperança, per un futur de pau...”

“Gracias por hacer cultura en comunidad, que nos lleva a pensar y a disfrutar.”

“Tens tota la raó ‘cal personalitzar els desastres’...”

“Un espai per la reflexió...”

“Una gran lliçó per demanar la pau i el rebuig a la guerra. El poble que recorda no perd mai l' identitat.”

“Projecte per convertir l'horror i el dolor en bellesa, un ritual comunitari amb sentit- *Valorigami!*”

“Gràcies per unir la nostre comunitat al moviment mundial antinuclear.”

“Jo mateixa vaig participar amb aquesta obra, i no només jo sinó tota la meva escola. El resultat és molt bonic i estic orgullosa...”

“Aquest projecte m'ha impactar molt, m'he posat a la pell de la gent que va patir la bomba..”

“Memòria col·lectiva a traves de l'art, una instal·lació preciosa feta entre tots i per a tothom...”

“Una mostra preciosa, molt emotiva i el lloc que la acull immillorable”

“Cal esser el canvi que volem al mon” Gandhi

Fent recerca sobre aquest projecte, vaig descobrir que hi ha hagut homenatges similars en altres llocs del mon en el passat, però pot ser mai amb tanta congruència amb l'espai on es representa.

La instal·lació

Els ocells a dalt el sostre

Visitants entre els ocells

Els autors
i l'edifici de
Cal Xerta

CONVOCATÒRIA
MIL OCELLS DE PAPER

Cartell. Obra de Miquel Sabater

Robert Long i Rosa Casanovas

Molí de Cal Xerta